

XXV Всеукраїнський конкурс учнівської творчості

номінація «Історія України і державотворення»

“Огонь запеклих не пече” (Т. Шевченко)

**НЕЗЛАМНИЙ ДУХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ:
ЛЮБОМИРА ГАЙОВСЬКА (РУТА)**

Виконала:

Шемберко Ярина Романівна,

учениця 8 класу

Шоломинської гімназії

Давидівської сільської ради

Керівник:

Дрозда Роман Андрійович,

учитель історії

Шоломинської гімназії

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ЛЮБОМИРИ ГАЙОВСЬКОЇ -«РУТИ»	5
РОЗДІЛ 2. «РУТА» ЯК ОБРАЗ НЕЗЛАМНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПІЛЛЯ	9
РОЗДІЛ 3. УШАНУВАННЯ РОДИНИ ГАЙОВСЬКИХ У РІДНОМУ СЕЛІ ШОЛОМИНЬ	13
ВИСНОВКИ	15
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	18
ДОДАТКИ.....	19

ВСТУП

Слова Тараса Шевченка з поеми «Гамалія» — «Огонь запеклих не пече» — є влучним узагальненням історичного шляху українського народу. Вони втілюють ідею незламності духу, здатності вистояти перед найважчими випробуваннями, зберегти віру у свободу та незалежність навіть у найтрагічніші періоди національної історії. Патріотичний дух, про який писав Шевченко, виявляється не лише у слові, а й у конкретних вчинках людей, які свідомо обирали шлях боротьби, жертвності та служіння Україні. Саме такі особистості формували й продовжують формувати основу національної стійкості, взаємопідтримки та згуртованості українського суспільства.

Вагомим осередком плекання цих цінностей є Національна скаутська організація України «Пласт». Як активна пластунка 30 куреня імені Катрусі Зарицької, я безпосередньо залучена до діяльності, що формує свідоме ставлення до історії, національної пам'яті та відповідальності за збереження спадщини визвольної боротьби. Одним із важливих завдань, з якими стикається кожен пластун, є вивчення історії та біографій патронів і патронес куренів, на честь яких вони названі. Таке дослідження не є формальністю, а способом усвідомлення спадкоємності поколінь, глибшого розуміння ідеалів боротьби та особистої відповідальності за збереження історичної пам'яті.

Досліджуючи історичні постаті в межах пластової діяльності, я натрапила у переліку куренів на назву 64 куреня імені Люби Гайовської (Рути) — ім'я, яке було знайоме мені з дитинства. У моєму рідному селі іменем родини Гайовських названа вулиця, а біля церкви, яку я відвідую, встановлено пам'ятник на її честь. Вшанування Люби Гайовської та її сім'ї є живою традицією нашої громади, що передається з покоління в покоління.

Особливого значення набуває той факт, що батько Люби Гайовської був священником у нашому селі впродовж 1932–1944 років — у час, на який

припадають її юнацькі роки. Саме тому спогади старожилів, які й сьогодні можуть розповісти про неї більше, ніж рядки книг, стали цінним джерелом для дослідження. Усна історія, родинні перекази та локальна пам'ять дозволяють побачити Любу Гайовську не лише як історичну постать, а як живу людину, сформовану серед односельців і подій свого часу.

Метою дослідження є всебічне вивчення життєвого шляху та діяльності Люби Гайовської (Рути) як прикладу незламності духу й жертвовної боротьби за волю та незалежність України.

Завдання роботи полягають у вивченні біографії Люби Гайовської (Рути) та її участі в національно-визвольному русі України, опрацюванні й аналізі усних переказів і матеріалів локальної пам'яті, узагальненні ролі родини та місцевої громади у формуванні її світогляду й життєвих переконань, а також у встановленні відповідності її життєвого шляху ідеї незламності духу, висловленої Тарасом Шевченком у рядках «Огонь запеклих не пече».

РОЗДІЛ 1. ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ЛЮБОМИРИ ГАЙОВСЬКОЇ – «РУТИ»

Любомира Онуфріївна Гайовська народилася 9 травня 1923 року в українській національно-свідомій родині священника УГКЦ Онуфрія та Ярослави Гайовських у селі Шульганівка (інколи помилково вказують як Зарваниця) Тернопільської області. Родина походила з Тернопільщини: батько – священник о. Онуфрій, який після закінчення права та теології тривалий час працював бібліотекарем при соборі Св. Юра у Львові, мати була племінницею о. Августина Волошина [2, с. 22].

Онуфрій і Ярослава виховали п'ятеро дітей — Ярослава, Богдана, Марту, Любомиру (Любу) та Володимира. Всі діти мали глибокі національні переконання, і троє з них — Богдан, Люба та Володимир — згодом пішли шляхом боротьби за волю та незалежність України.

У 1932 році родина переїхала до села Шоломия під Львовом, де батько став парохом. Саме тут минули її юнацькі роки — період формування характеру, громадянської позиції та готовності до самопожертви. З дитинства Люба була активною, допитливою й свідомою. Уже з 1938 року вона вступила до Юнацтва ОУН, першої молодіжної Організації українських націоналістів, де формувалося націоналістичне виховання юної Люби [5].

Після закінчення Другої української гімназії у Львові в 1942 році, вона тимчасово влаштувалася на роботу у Романівське лісництво. Але вже тоді ставав очевидним її напрямок — не мирна праця, а боротьба за свободу свого народу.

У 1942–1943 роках, у зв'язку з активним розшуком гестапо, вона була змушена піти в підпілля, де почалася її нелегка доля підпільниці (див. Додаток А).

У підпіллі Люба спочатку працювала як зв'язкова, виконуючи небезпечні доручення ОУН по всій Галичині. Але її природжений хист до слова, образності й журналістики привів її до роботи в референтурі пропаганди ОУН [5].

З 1945 року Любомира діяла під псевдонімом «Рута» (також «Романна», літературний псевдонім — Ольга Ілинська) та відповідала за політичну пропаганду, поширення ідей ОУН серед повстанців, селян та молоді.

У 1949–1950 роках «Рута» була секретарем Сокальсько-Равського окружного проводу ОУН; після загибелі крайового провідника Дяківа-«Горнового» у 1950 році — призначена референткою пропаганди Львівського крайового проводу ОУН (1951–1954) [5].

Окрім політичної діяльності, вона активно писала: короткі оповідання про повстанське життя та боротьбу з тоталітарною владою, частина з яких публікувалася в підпільних виданнях або входила до збірки «3 роки 1950-х», а також у лондонському виданні «Люди підпілля» (1959).

У 1947 році на Великдень група повстанців, серед яких була Рута, в селі Ілєві вступила в кривавий бій з енкаведистами. У тому бою полягло дев'ять підпільників, її поранили, але схопити не змогли. Месниця довго лікувалася від ран у криївці в Малій Горожанці, їй допомагали сільські дівчата Марія Оприск, Дарія Федак, Віра Бабійчак [4, с. 10].

Цей випадок став символом незламності: повстанка, поранена, але не зламана, яка продовжує боротьбу за незалежність, незважаючи на смертельну небезпеку.

Наприкінці липня — на початку серпня 1955 року до Львова прибув генерал армії Іван Серов, який на той час очолював Комітет державної безпеки при Раді Міністрів СРСР. Уже за кілька днів у приміщенні чекістського клубу відбулася республіканська нарада керівного складу МВС УРСР. Після доповіді Серова з різкою промовою виступив перший секретар ЦК КПУ Олексій Кириченко. Він відкрито звинуватив органи держбезпеки у нездатності затримати одну з провідних діячок українського підпілля — Руту, яку охарактеризував як особливо небезпечного політичного противника. У своєму виступі Кириченко наголошував, що вона неодноразово уникала арешту у Львові, чинила збройний опір,

використовуючи гранати, і вимагав від силових структур рішучих дій, аж до фізичної ліквідації. Сам факт таких закликів, озвучених на офіційному рівні, засвідчував масштаб переслідування Руги та ту загрозу, яку радянська влада вбачала в її діяльності.

З настанням зимового періоду 1953–1954 років, повстанці переходили на зимові бази. «Руга» з охоронцем Мироном Міклюшем («Микола») оселилися на зимівлю в хаті Ірини Забузької в селі Басівка (поблизу Львова), де Ірина стала їх зв'язковою.

Проте чуже око зради не дрімало. Сусід-зрадник доніс радянським органам про місце перебування повстанців — і 28 січня 1954 року співробітники МДБ схопили Ірину під приводом роботи, примусивши її повести їх до хати, де переховувалися «Руга» і її охоронець.

Ірина, усвідомивши небезпеку, миттю зачинила двері і попередила своїх друзів про оточення. Тоді, замість здатися живими, вони вирішили не потрапити до рук ворога. З хати пролунав спів «Ще не вмерла Україна», після чого пролунали постріли, що обірвали їхні життя.

Цей героїчний епізод увійшов до пам'яті поколінь як один із останніх актів самовідданої боротьби українських підпільників проти радянської влади.

Любов Гайовська була талановитою письменницею і публіцисткою, використовувала псевдонім «Ольга Ілинська», який, вочевидь, походить від назви села Ілів, де у лісових масивах діяла 11 друкарня Львівського крайового проводу, кураторкою якого у 1948- 1953 рр. була авторка. Вона написала оповідання «Подвійною зброєю», «Шофер», «Посів», «Облава», «Стріча». Кілька з них вміщені у збірці «3 років 1950-х». У виданій в Лондоні 1959 року книзі «Люди підпілля» є її твори «Тінь», «В непевності», «Облава», «Зустріч», «Посів». У 1952 році вона впорядкувала видання «Збірка споминів із повстанського життя». Оповідання мають, крім художньої, ще й документальну цінність, зокрема оповідання «Подвійною зброєю» про рейд повстанців на Наддніпрянщину у 1944 році під

проводом члена крайового військового штабу Січеславщини, керівника групи «Південь» Богдана Гайовського, її брата (псевдо «Ір», «Капітан Ірв»). Лейтмотивом творчості Л. Гайовської була тема соборності, єднання східних і західних українців. В оповіданні «Подвійною зброєю» є сильний епізод: після того, як повстанці двічі розгромили енкаведистів, у бій проти них кидають червоноармійців, знятих просто з вагонів, однак замість бою відбулося братання... [4, с. 11].

Широкому загалу ім'я Любові Гайовської стало відомо завдяки п'єсі «Стріла з Божого лука», що ввійшла до збірки драматичних поем «Атентат», Богдана Стельмаха, у якій поет увіковічнив ім'я безстрашної месниці. Прем'єра вистави відбулася в селі Шоломия, на сцені Народного дому, ініціатором побудови якого був батько Л. Гайовської отець Онуфрій. Богдан Стельмах розповів, що до написання твору його спонукали спогади колишнього енкаведиста офіцера Саннікова про діяльність НКВС на теренах Західної України та описаний зайдою епізод про героїчну підпільницю Руту, яка в центрі Львова двічі відбивалася гранатами.

РОЗДІЛ 2. «РУТА» ЯК ОБРАЗ НЕЗЛАМНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПІЛЛЯ

Образ Руги, відомої також як Люба Гайовська, є центральним і наскрізним у драматичному творі Богдана Стельмаха «Стріла з Божого лука», присвяченому подіям українського визвольного руху середини ХХ століття. Через цю героїню автор розкриває трагедію цілого покоління українців, які опинилися між жорстоким тоталітарним режимом і прагненням до свободи. Люба Гайовська постає не лише як окремий персонаж, а як узагальнений образ української жінки-підпільниці, яка свідомо й відповідально стала на шлях боротьби.

Формування історичного образу Люби ґрунтується на комплексному поєднанні джерел: тексті твору Стельмаха, достовірних історичних даних та розповідях моїх рідних і односельчан, які знали її особисто. Саме завдяки такому підходу образ Люби постає живим, багатовимірним і максимально наближеним до реальної історичної особи, поєднуючи художній вимисел із фактами її життя та діяльності.

Події твору відбуваються після Другої світової війни, у час, коли Західна Україна зазнала масових репресій з боку радянської влади. Колективізація, діяльність НКВД, облави, арешти, знищення повстанців, страх і доноси стали звичними явищами повсякденного життя. Саме в таких умовах Люба Гайовська обирає шлях підпілля.

У творі яскраво показано також останні дні життя героїні, які згодом переповідали односельчани. Ці розповіді надають образу особливої достовірності й трагізму, адже читач розуміє, що перед ним не вигаданий герой, а людина з реальної історії.

Люба Гайовська — досвідчена підпільниця, яка перебуває в боротьбі багато років. Вона виконує не лише бойові, а й організаційні та інтелектуальні завдання:

підтримує зв'язок, переховується, веде записи. Для неї надзвичайно важливо, щоб правда про боротьбу не зникла разом із загиблими.

Героїня усвідомлює, що її шлях може закінчитися смертю, проте не вважає це трагедією, якщо жертва має сенс. Вона мислить не лише категоріями особистого життя, а й відповідальності перед народом та історією. Однією з головних рис Люби є видно виражений самоконтроль: вона не дозволяє почуттям керувати вчинками, адже в умовах підпілля це могло коштувати життя не лише їй, а й іншим.

Для Рути боротьба — це не прагнення героїчної слави, а важкий і щоденний обов'язок. Вона не ідеалізує війну і добре усвідомлює її жорстокість. Підпільна діяльність для неї пов'язана з постійним ризиком, втратами й тяжкими моральними випробуваннями.

Разом із тим Люба Гайовська переконана, що пасивність і покора є ще страшнішими, ніж небезпека. Навіть якщо боротьба приречена, вона має сенс, бо є формою гідності й опору злу. Саме ця внутрішня незламність найбільше вражає читача.

Особливе місце в образі Люби займає тема кохання. Вона кохала, але втратила. Її почуття не стали джерелом щастя, а перетворилися на ще один тягар, який потрібно було нести мовчки. Героїня розуміє, що для підпільника любов може бути небезпечною, адже робить людину вразливою.

Вона говорить про це стримано, без зайвого пафосу, що лише підкреслює глибину пережитого. Саме тут розкривається трагізм її долі: людина, здатна на щире почуття, змушена придушувати його заради вищої мети.

Люба Гайовська є глибоко духовною особистістю. Адже те, що вона була донькою священника і отримала християнське виховання у сім'ї не могло пройти безслідно. Односельчани пригадують, що вона була ввічлива, завжди була на Літургії разом із сім'єю, привітною і готовою допомогти іншим. У творі показано, що вона молиться, розмірковує над поняттями гріха, вини, відповідальності та

Божого суду. Для неї важливо не лише вижити або перемогти ворога, а й зберегти чистоту душі.

Цікавим є її роздуми про смерть і внутрішній вибір. Героїня переконана, що головне — не фізичне виживання, а стан душі:

«Все одно треба вмерти, і тут важливо не де тіло, а де душа є...» [1, с. 497].

Ці слова свідчать про глибоку моральну зрілість Люби Гайовської.

Особливої символіки набуває сцена, пов'язана з Різдвом, коли підпільники змушені тікати через ліс, рятуючись від облоги. Різдво — час миру, родини й молитви — у творі контрастує з переслідуваннями й небезпекою. Цей епізод підкреслює жорстокість часу та силу духу героїв.

Образ цієї сцени особливо перегукується з родинною пам'яттю: з розповідей близьких відомо, що родина Гайовських мешкала в місці, де дорога справді веде до лісу через гору. Мій прадідусь, який був сусідом сім'ї Гайовських, розповідав про облогу НКВД, яка відбулася перед Різдвом на плебанії у селі Шоломинь. Ці спогади допомагають глибше усвідомити реальність описаних подій і ще більше відчутти трагізм долі Люби Гайовської.

Особливо вражає незламність героїні в її останні дні життя. Навіть перед смертю вона залишається вірною своїм переконанням і національній ідеї. Момент, пов'язаний з нашим національним гімном «Ще не вмерла Україна», звучить як духовний спротив і символ віри в майбутнє держави. Це не просто слова — це внутрішня клятва, яка підтримує Любу до кінця.

Ім'я Рута має символічне значення. Рута — гірка трава, яка в українській традиції асоціюється з пам'яттю, вірністю та болем. Такою є й Люба Гайовська: її життя гірке й трагічне, але необхідне для збереження національної пам'яті та історичної правди.

Отже, образ Руди — Люби Гайовської — є складним і багатограним. Вона уособлює моральну силу, історичну пам'ять і жертвовність українського підпілля.

Героїня не є безстрашною чи ідеалізованою, але саме її сумніви, біль і внутрішня боротьба роблять образ правдивим і глибоко людським.

Через цей образ автор показує, що справжній героїзм полягає не лише у збройному опорі, а й у здатності зберегти людність, віру та пам'ять навіть у найтемніші часи. Аналізуючи долю Люби Гайовської, замислюся над складними питаннями вибору, відповідальності та ціни свободи, що робить цей образ надзвичайно важливим для розуміння історії України.

РОЗДІЛ 3. УШАНУВАННЯ РОДИНИ ГАЙОВСЬКИХ У РІДНОМУ СЕЛІ ШОЛОМИНЬ

У моєму рідному селі Шоломинь пам'ять про родину Гайовських займає особливе місце. Спогади про Богдана та Любомиру, відомих у родинному й підпільному середовищі як Данко і Рута, живуть у серцях односельців, а їхня діяльність стала невід'ємною частиною історичної пам'яті села.

Ініціатива спорудження пам'ятника родині Гайовських була довгою та непростою. Спочатку планувалося встановити його у сквері між пам'ятником Тарасові Шевченку та річкою, однак згодом було ухвалено рішення розмістити пам'ятник на площі перед церквою святого Іллі — символічному та духовно важливому місці для громади.

10 червня 2007 року відбулося урочисте відкриття пам'ятника, автором якого став скульптор Роман Романович (див. Додаток Б, рис. Б.1). Спорудження пам'ятника здійснювалося за сприяння Співки українських націоналістів та ініціативної групи, до складу якої входили брат Богдана і Любомири Володимир Гайовський, а також активні громадські діячі. На відкритті були присутні родичі Гайовських і представники громад із навколишніх сіл, а зі спогадами про родину виступив Володимир Гайовський [3, с. 99].

Помітний слід у житті села Шоломинь залишив і батько родини — священник Онуфрій Гайовський. Він був одним із ініціаторів будівництва Народного дому в селі — справи складної й тривалої, яку очолював і довів до завершення. Як згадує моя прабабця, у 1932 році, після його приходу на парафію, частина місцевих мешканців сприймала священника насторожено, настільки, що навіть зверталася з проханням призначити іншого душпастиря. Проте з роками ставлення докорінно змінилося: за більш ніж десять років служіння родина Гайовських стала для громади справді рідною. Сьогодні при згадці про них у мешканців села виникають лише теплі почуття, повага та щире захоплення.

У Шоломіні також перепоховано брата Люби Гайовської — Богдана Гайовського, який загинув на Святвечір 6 січня 1946 року. Спершу він був похований у селі Романів, однак у 2007 році його останки урочисто перепоховали на цвинтарі в Шоломіні. Відтоді односельці постійно доглядають його могилу, вшановуючи пам'ять про людину, чий подвиг залишив глибокий слід у свідомості громади.

Ще одним важливим виявом збереження пам'яті стало відкриття у 1996 році меморіальної дошки родині Гайовських, а також присвоєння місцевій школі імені цієї родини (див. Додаток Б, рис. Б.2). Такі кроки засвідчили глибоку шану громади до своїх земляків і прагнення передати пам'ять про них наступним поколінням.

Пам'ять про родину Гайовських живе й у культурному житті сучасного села Шоломинь. 18 лютого 2018 року відбулася прем'єра драматичної поеми Богдана Стельмаха «Стріла з Божого лука» (див. Додаток Б, рис. Б.3). Місцеві жителі старшого покоління, які особисто пам'ятали головних героїв, сприйняли виставу надзвичайно емоційно — у багатьох на очах з'являлися сльози. З болем і гордістю за своїх предків за грою самодіяльних акторів спостерігали родичі героїв — Мікльоші з Солонки та Гайовські з Тернополя, які приїхали розділити ці хвилини пам'яті й переживання [3, с. 101-102].

Крім пам'ятника та театральної постановки, у Шоломіні на честь родини Гайовських названа одна з вулиць, де колись мешкала їхня сім'я. Таким чином, мешканці села щоденно й послідовно підтримують живу пам'ять про людей, які своїм життям і боротьбою стали символом відданості, мужності та щирої любові до України.

ВИСНОВКИ

Постать Любомири (Люби) Гайовської — «Рути» є яскравим прикладом незламності українського духу в умовах тоталітарного режиму. Її життєвий шлях засвідчує, що боротьба за свободу України була не лише збройним опором, а й глибоким моральним вибором, зробленим свідомо й відповідально. Вона належала до покоління людей, для яких національна ідея, віра й гідність були вищими за особисту безпеку та навіть за власне життя.

Проаналізувавши походження, виховання, освіту та підпільну діяльність Люби Гайовської, можна зробити висновок, що формування її світогляду відбувалося під впливом родини, церкви та національно свідомого середовища. Виростаючи в сім'ї греко-католицького священника, вона з дитинства вбирала в себе цінності християнської моралі та любові до України. Саме це поєднання віри й патріотизму стало основою її життєвої позиції.

Особливе значення має те, що Люба Гайовська була не лише підпільницею, а й інтелектуальною діячкою — пропагандисткою, публіцисткою, авторкою художніх текстів. Вона усвідомлювала важливість слова й пам'яті, розуміла, що навіть якщо боротьба буде знищена фізично, вона повинна залишитися в історії. Саме тому її діяльність виходила за межі безпосередніх бойових дій і ставала формою духовного спротиву.

Трагічні останні дні життя Люби Гайовської, збережені в народній пам'яті та переказах односельців, є кульмінацією її життєвого шляху. Її смерть разом з охоронцем у криївці, супроводжувана співом «Ще не вмерла Україна», перетворилася на символ незламності й вірності ідеї до кінця. Вона не дозволила ворогові принизити себе, не зрадила побратимів і залишилася вільною навіть перед обличчям смерті.

Важливим є також зв'язок цієї історії з локальною та родинною пам'яттю. Спогади старожилів, розповіді рідних, реальні місця — дорога до лісу, гора,

плебанія в селі Шоломинь — роблять постать Люби Гайовської не абстрактною історичною фігурою, а живою людиною, яка ходила цими стежками, молилася в цій церкві, жила серед таких самих людей. Це дозволяє глибше відчувати масштаб її подвигу й усвідомити, що історія твориться поруч із нами.

Образ Рути в літературному творі та в історичній реальності є уособленням жіночої сили в національно-визвольній боротьбі. Вона поєднує в собі ніжність і твердість, любов і самопожертву, віру і готовність до боротьби. Її приклад доводить, що справжній героїзм полягає не лише у фізичному спротиві, а й у здатності зберегти людяність, моральні принципи та внутрішню свободу.

Крім того, важливо підкреслити, що Люба Гайовська є не лише героєм України, а й нашою землячкою. У селі Шоломинь дбайливо плекають пам'ять про неї, зберігаючи історію родини Гайовських через пам'ятники, меморіальні дошки, вулиці та культурні події. Для мене особисто це є дуже важливо, бо демонструє живу спадкоємність історичної пам'яті та зв'язок поколінь.

Важливим продовженням справи збереження пам'яті про Любу Гайовську для мене є пластова діяльність. Як активна учасниця куреня ч.30 імені Катрусі Зарицької, я щотижня беру участь у сходинах свого гуртка «Відчайдушні». Одним із ключових завдань наших зустрічей є вивчення не лише біографії патронеси нашого куреня, а й життєвого шляху відомих діячів та борців за волю України. На одних із таких сходин я розповідала про Любу Гайовську — не як про абстрактну історичну постать із підручника, а як про легендарну односельчанку, чия доля тісно пов'язана з моїм рідним селом і його живою пам'яттю і в честь якої названо 64 курінь УПЮ .

Моя розповідь «Стежками Люби Гайовської у моєму рідному селі», присвячена родині Гайовських, стала поштовхом до нових ініціатив у нашому курінному гуртку. У планах гуртка — глибше ознайомлення з постаттю Рути, зокрема передача Вифлеємського вогню миру взимку 2026 року до храму, де парохом був батько Люби Гайовської, о. Онуфрій. Також передбачено відвідання

плебанії, де минули юнацькі роки Рути і де 20–23 серпня 1943 року відбувався III Надзвичайний Великий збір ОУН, вшанування могили її брата Богдана Гайовського та покладання квітів біля пам'ятника Любі та Богдану. Саме через пластову діяльність, живу пам'ять і особисте переживання історії подвиг Люби Гайовської продовжує надихати молоде покоління та формувати відповідальне ставлення до свободи, гідності та майбутнього України.

Отже, життєвий шлях Любомири Гайовської — «Рути» є переконливим втіленням шевченківських слів «Огонь запеклих не пече». Її сила духу виявилася сильнішою за страх, насильство і смерть. Пам'ять про неї, збережена в історії, літературі, місцевій традиції та пластовому русі, є важливим чинником формування національної свідомості сучасної молоді. Саме такі постаті навчають відповідальності за свободу, гідність і майбутнє України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Атенат* / Б. М. Стельмах. – Львів : Сполом, 2007. – 256 с.
2. *Історія села Шоломинь* / В. Лаба. – Львів, 1997. – 96 с.
3. *Історія села Шоломинь : друге, уточнене і доповнене видання* / В. Лаба. – Львів, 2017. – 142 с.
4. *Жіноче обличчя Львова. Ольга Басараб, Любов Гайовська, Софія Галечко, Євгенія Ярошинська : рекомендаційні списки* / упоряд. Г. Москович ; ред. Д. Дигас ; наук. ред. І. Лешнівська. – Львів : ЛОУНБ, 2020. – 24 с.
5. *Любомира Гайовська (Рута Романна, літ. пс. Ольга Ільїнська) – референт пропаганди Львівського крайпроводу ОУН, письменниця* [Електронний ресурс] // Український погляд. – Режим доступу : <https://ukrpohliad.org/calendar/lyubomyra-gajovska-ruta-romanna-lit-ps-olga-ilynska-referent-propagandy-lvivskogo-krajprovodu-oun-pysmennytsya-70-rokiv-tomu.html>. – Дата звернення : 12.12.2025.

ДОДАТОК А

Фотоматеріали про Любомиру Гайовську- «Руту»

Рис. А.1 Люба Гайовська у молодості. 1942р. [2, с. 59]

Рис. А.2. Люба Гайовська-«Рута». [5].

Рис. А. 3 Люба Гайовська-«Рута» та її побарати [5].

ДОДАТОК Б

Вшанування пам'яті Люби Гайовської у селі Шоломинь

Рис. Б.1 Пам'ятник Любі Гайовській-«Руті» та Богдану Гайовському біля церкви святого пророка Іллі с. Шоломинь, встановлений у 2007 р.

Рис. Б.2 Відкриття меморіальної дошки на шкільному будинку 1 вересня 1996 року [2, с. 31].

Рис. Б.3 Прем'єра вистави «Стріла з Божого лука» у Народному домі села Шоломинь (лютий 2018 року.) По центру сидить автор п'єси Богдан Стельмах.